

การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่

Integration Threefold Training for CMCS Management Development of
the Secondary Students Piriyalai School Phrae Province

พระนฤชา อริยมณี (ทรัพย์ชูตระกูล), รศ. ดร.สมชัย ศรีนอก, ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

Phra Naruecha Ariyamete (Subchutrakool), Assoc. Prof. Dr. Somchai Srinok,

Asst. Prof. Dr. Niwes Wongsuwan

นิสิตพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: aruecha@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 20 มีนาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 15 พฤษภาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 15 มิถุนายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาวิธีการสอนตามหลักไตรสิกขาในการพัฒนาการเรียนการสอน รายวิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การสอนตามหลักไตรสิกขาในการพัฒนาการเรียนการสอน วิชา หน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ จำนวน 20 ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาการใช้วิธีการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมาธิใน

การเรียนรู้ มีระเบียบวินัย ทั้งทางกาย และ วาจา นักเรียนมีนิสัยในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งการทำงานกันอย่างเป็นระบบ รู้จักทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี และรักษาเวลาในการทำงานอย่างตรงเวลาตามที่ผู้สอนกำหนด มีความสามัคคีกันในการทำงาน รักษากฎระเบียบของกลุ่ม ศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยความตั้งใจ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองได้ในการแสวงหาความรู้ กล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก ทำให้ ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ใช้กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การบูรณาการ, ไตรสิกขา, พัฒนาการเรียนการสอน

ABSTRACT

This research was the Pre-Experimental Research by One Group pre-test Post-test Design The example groups for research were the 4/9th Secondary Students academic year 2019 Piriyalai School Prae Province 1 class room students' number 45 persons by using Purposive Sampling. It was the objective as namely. 1) To study Threefold Training for Civics Management Development unit 3rd learning named Thai human right. 2) To compare the achievements according to Threefold Training for Civics Management Development of the Secondary Students Piriyalai School Prae Province unit 3rd learning named Thai human right. The implements for this research were lesson plan Thai civics unit 3rd learning according to Threefold Training process and question for achievement civic of the 4/9th Secondary Students Piriyalai School Prae Province numbers 20 items.

Result had found that:

1. The result for studying according to Threefold Training for Thai human right group of social religion and culture for civic subject of the 4/9th Secondary Students Piriyalai School Prae Province. It was found that Threefold Training management could develop learners to have discipline both physical and speech. They were known a system for teamwork their duties and punctual for working. They were harmony for work group studied and attention. They could practice by themselves to seeking knowledge dare for speaking doing acting until got their goal as est.

2. The result from comparison pre-test and post-test according to Threefold Training named Thai human right group of social religion and culture for civic subject of the 4/9th Secondary Students Piriyalai School Prae Province. It was found that post-test had point more than pre-test by significant statistics as .05 according to hypothesis as set.

Keyword : Integration, Threefold Training, Management Development

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2560 : 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งให้นักเรียนอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความรักชาติและภูมิใจในความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2553 : 4-5) ที่มีเป้าหมาย เพื่อให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยประสบความสำเร็จในประเทศ โดยการสร้าง “พลเมือง” ที่มีความสามารถ ปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง สมาชิกในสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพ โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม โดยบุคคลที่รู้จักหน้าที่พลเมืองดี จะมีพฤติกรรมที่สำคัญ คือ การมีคุณธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพในระเบียบกฎเกณฑ์หรือระเบียบ ข้อบังคับของสังคมส่วนรวม มีความสามัคคีธรรมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคมและมีการทำงานร่วมกัน มีการประสานประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กรร่วมกัน มีลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำหรือ ทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และตั้งใจปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด และการมีปัญญธรรมเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในด้านผู้ใช้สติปัญญาใช้เหตุผล และความถูกต้องในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555 : 25-28) แต่จากสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองที่ผ่านมายังไม่ได้ผล เนื่องจากปัญหาที่พบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้ถูกลดทอนความสำคัญให้เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้น ประกอบกับนักเรียนยังขาดความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิ

รียาลัยจังหวัดแพร่ มีผลการเรียนรู้ รายวิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2559 – 2561 ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ

การบูรณาการหลักธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบในการทำงาน ตั้งใจเรียนหนังสือ มีระเบียบวินัย ใช้วาจาที่เหมาะสมในการเรียนรู้ และทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ของโรงเรียนและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เรียนและอาจารย์ โดยผู้เรียนประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย อันเป็นศีล ด้วยการมีจิตใจแน่วแน่อยู่กับการเรียนและการทำงานอันเป็นสมาธิ พัฒนาการในการเรียนรู้ให้มีความรู้ความสามารถเกิดในตนเองเป็นปัญญา รวมเป็นไตรสิกขา หรือสิกขา 3 คือ สีสสิกขาหรือศีล จิตสิกขาหรือสมาธิ และปัญญา สิกขาหรือปัญญา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 484) เป็นข้อที่ต้องศึกษา ปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ผีอกบธรรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นจนบรรลุจุดหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน ประกอบด้วย อธิศีลสิกขา เป็นสิกขาคือศีลอันยิ่ง ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับผีอกบธรรมในทางความประพฤติอย่างสูง อธิจิตตสิกขา เป็นสิกขาคือจิตอันยิ่ง ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับผีอกบธรรมจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรม เช่น สมาธิอย่างสูง และอธิปัญญาสิกขา เป็นสิกขาคือปัญญาอันยิ่ง ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติสำหรับผีอกบธรรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง

ดังนั้น การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ตามรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนปกติตามหลักสูตรโดยบูรณาการหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสนใจเรียน ขยันเรียน ตั้งใจเรียน และหมั่นหาเหตุผล รู้จักคิด รู้จักทดลอง วางแผนและวัดผลเพื่อให้เกิดวิธีแก้ไขปรับปรุงด้วยตัวผู้เรียนเอง ด้วยการช่วยกันคิดของกลุ่มผู้เรียน และด้วยการสอบถามผู้สอนและผู้รู้ รวมทั้งการให้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี คนมีปัญญา และคนมีความสุข ที่มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน ทำกิจกรรมและการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสอนตามหลักไตรสิกขาในการพัฒนาการเรียนการสอน รายวิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์วิธีการสอนตามหลักไตรสิกขาในการพัฒนาการเรียนการสอน วิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักไตรสิกขาในการพัฒนาการเรียนการสอน รายวิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre Experimental Research) โดยใช้แผนการวิจัยแบบการวิจัยก่อนทดลอง (Pre Experimental Research) ประเภทการวิจัย แบบกลุ่มเดียว ทดสอบ ก่อน-หลัง (The One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2554 : 146-147) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการใช้วิธีการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เป็นกระบวนการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่น่าหลักธรรม ของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียนเนื่องจากนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอบรมทั้งทางกาย วาจา จิตใจและสติปัญญา และเป็นกระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกหัดในการอบรมตนเองทั้ง 3 ขั้นตอน อันประกอบด้วย ศีลสิกขา เป็นขั้นของการพัฒนาให้นักเรียนสามารถควบคุมกายและวาจาของตนเอง พร้อมทั้งจะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับสมาชิกในห้องเรียนได้อย่างดีเยี่ยม จิตตสิกขา เป็นขั้นที่พัฒนานักเรียนให้มีจิตมุ่งมั่นและจดจ่ออย่างต่อเนื่องอยู่กับงาน หรือสิ่งที่ตนเองได้รับมอบหมาย และปัญญาสิกขา เป็นขั้นที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ โดยใช้สติในการควบคุมตน จนเกิดเป็นองค์ความรู้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 9.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.018 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) = 14.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.448 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน

และหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

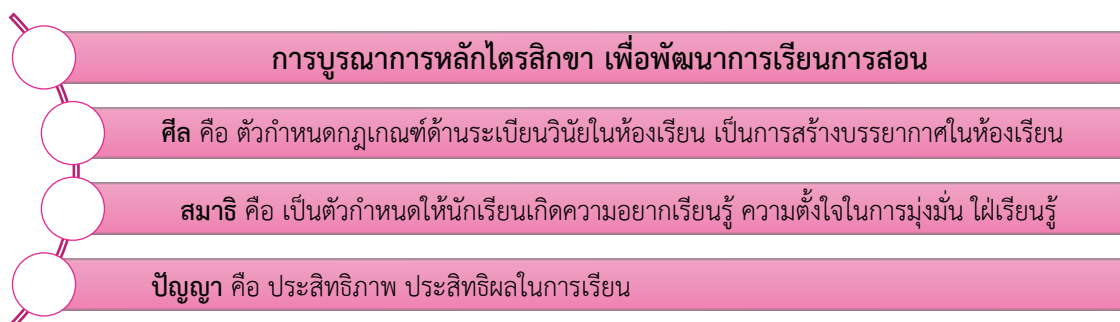
1. การใช้วิธีการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีระเบียบวินัย ทั้งทางกาย และ วาจา นักเรียนมีนิสัยในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งการทำงานกันอย่างเป็นระบบ รู้จักทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี และรักษาเวลาในการทำงานอย่างตรงเวลาตามที่ผู้สอนกำหนด มีความสามัคคีกันในการทำงาน รักษากฎระเบียบของกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยความตั้งใจ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองได้ในการแสวงหาความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มกล่าวพูด กล่าวคิด กล่าวแสดงออก ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ บรรเทา กิตติศักดิ์ (2542 : 289-290) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนแบบไตรสิกขาว่า เป็นวิธีสอนที่ยึดศีลสมาธิ ปัญญา เป็นแนวทางการปฏิบัติโดยให้ผู้เรียนมี ศีลสิกขา คือ สรรวมกาย วาจา ให้ถูกต้อง อยู่ในองค์แห่งศีล มีจิตสิกขา คือ ฝึกจิตให้สงบ มั่นคง ผ่องใส ระวังจากกิเลส เมื่อจิตสงบมั่นคงเป็นจิตที่ฝึกดีแล้วก็เป็นจิตอันควรแก่การงานที่จะพิจารณาธรรมได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ปัญญาสิกขา คือ การพิจารณาร่างกาย ความรู้สึก นึกคิดของตนในขณะที่มีสมาธิว่า ทุกสิ่งทุกอย่างต่างก็เกิดขึ้นตั้งอยู่ ดับไป เป็นของไม่เที่ยง ไม่ทนทาน ไม่สามารถตั้งอยู่ได้เป็นของที่ไม่ควรยึดถือ เป็นการอบรมคนให้เข้าใจหลักสภาพความเป็นจริง เพื่อละกิเลส ละทุกข์ หากอบรมปัญญาแล้ว สมาธิและศีลก็จะมั่นคงขึ้นตามลำดับ ปัญญาสิกขาจึงเป็นการใช้ปัญญาพิจารณากองทุกข์ หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ฉะนั้นการสอนแบบไตรสิกขาจึงเป็นการสอนที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติจริง

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลจากการเรียนการสอนแบบไตรสิกขา ในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 กระบวนการสอนดังกล่าวทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีระเบียบวินัย ทั้งทางกาย

และ วาจา นักเรียนมีนิสัยในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งการทำงานกันอย่างเป็นระบบรู้จักทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี และรักษาเวลาในการทำงานอย่างตรงเวลาตามที่ผู้สอนกำหนดมีความสามัคคีกันในการทำงาน รักษากฎระเบียบของกลุ่ม ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยความตั้งใจ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองได้ในการแสวงหาความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มกล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพัฒน์ธรรมกิจ ท้วจบ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ เป็นกระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางทางพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/9 มีผลสัมฤทธิ์การเรียนที่ดีขึ้นตาม Mapping ดังนี้

แผนภาพที่ 1 การบูรณาการหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน วิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาคีรัฐเขต พื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยเชิงบูรณาการตามหลักไตรสิกขา อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1) การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่ทำให้นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติจริงได้ด้วยตนเอง อันจะเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับตัวนักเรียนเองในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเป็นการสร้างความรู้ที่คงทนให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน

2) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนเท่า ๆ กัน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขานั้นต้องให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนที่แตกต่างกันออกไป โดยการรับฟังการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และต้องสร้างผู้เรียนให้เป็นคนที่เห็นคุณค่าความสำคัญของผู้อื่น และตัวนักเรียนเอง โดยครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาที่ดี

3) การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขานั้น ครูผู้สอนต้องจัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางและเป็นการวางแผนในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และตัวนักเรียน เช่น การจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การตรวจเช็คอุปกรณ์สื่อการสอนให้มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม เป็นต้น

4) การจัดทำแบบวัดผลประเมินผลทางการเรียนนั้น ต้องวัดผลประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนที่ดีสืบต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำarviวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น แล้วนำผลการเรียนมาเปรียบเทียบกันในแต่ละกลุ่มสาระว่า หลังจากใช้กระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขาแล้ว ผลสัมฤทธิ์มีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น

2) ควรนำกระบวนการสอนตามหลักไตรสิกขาไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ

3) ควรมีการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อเป็นการนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการแก้ไข และพัฒนากระบวนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2553). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนัก นโยบายด้านพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2542). *จริยธรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). *การวัดผลการศึกษา*. มหาสารคาม: ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. *สรุปลงสาระสำคัญ*. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
